

Balástyán a közös és a háztáji gazdaság közötti munkaszervezési formák, a munkamegosztás és a kooperáció rugalmas változatai révén jutottak túl azon a kritikus ponton, hogy a tagok munkája is forduljon át a közös nagyüzem építésébe, s a közös gazdaságból való részesedést is biztonságosnak érzékké a tagok. Persze, nemcsak ez a módszer vezetett a sikerhez. Vele együtt az is, hogy a közös gazdaság üzemait ésszerűen szervezték, s rendszeresen kielégítő termelési eredményeket értek el, tehát a bevételek megbízhatóan növekedtek, s javult a vállalati mérleg. S ha már egyszer a bizalom alapjai kölcsönösen megteremtődtek, akkor már bátrabban lehet haladni. (Egy kis példa: itt alakították ki a „száznapos ló” intézményét. Ez nem valami csudabogár, hanem olyan megegyezés a tagok és a szövetkezeti vezetés között, hogy a tagoknál megmarad a fogat, ők tartják, végzik vele a maguk munkáját, de a szövetkezeti vezetés által jó előre jelzett időben évi 100 napon keresztül a közös gazdaságnak dolgoznak a fogattal. Ez mindkét részre kedvező: a tagnak megmaradt a biztonságérzése, a közös gazdaságnak pedig sokkal olcsóbb és szintén biztonságosabb lett így.)

Forráskúton később következett be a konszolidáció, és mások voltak a döntő elemek. Egyik döntő lépésük az volt, hogy néhány jelentős bevételt és jövedelmet ígérő ágazatra (paprika, paradicsom, burgonya) koncentrálták az erőt, s az erre felvett hitelből fix munkadíjat fizettek a tagoknak. Ez természetesen kockázattal járt, de sikerült. (Szolid is volt a vállalkozás, mert azon a tájon már kipróbált kultúrákról volt szó, s az új szövetkezeti vezetők ezekben kellő hozzáértéssel és tapasztalattal rendelkeztek.) A másik döntő lépés volt számos melléküzemág kifejlesztése (daráló, gépjavitó, bérfuvarozás, savanyítóüzem, építőbrigád, elárusítótelepek és fűrészüzem), amelyek mind nagyobb mértékben hozzájárultak a közös gazdaság bevételeihez, s egyben a tagok és családtagjaik számára változatos munkaalkalmat teremtettek. És a harmadik elem itt is a tagokkal való sokoldalú és rugalmas megegyezés volt. Nemcsak meghagyták régi szőlőiket, hanem ahhoz trágyát, védekezőszert, fuvarot adtak, megszervezték a tagok háztáji termelésének az értékesítését, a gépesítést ott fejlesztették, ahol azt a tagok a legjobban kívánták stb.

Az egykori szegedi tanyákon húzódozó front kilátásai mindebből érzékelhetőek. Ez a front nem áll: fokozatosan nyomul előre a szocialista mezőgazdaság vonala. Mikorra lesz mind a 34, illetőleg 38 homoki termelőszövetkezetből eredményesen gazdálkodó jó szövetkezet, s a 17 szakszövetkezetből is hasonló közös gazdaság? Ahhoz még hosszú idő kell, de a türelmetlenség is jogos, és gyorsítani is lehet az előrehaladást. Természetesen nem valami durva beavatkozással vagy éppen parancsszóval. A siker titka, hogy mielőbb és minél több olyan „áttörés” legyen, mint a forráskúti és a balástyai, illetőleg a zákányszéki. Siettetni a folyamatot csak ilyen megnyert csaták sorozatával lehet.

A csaták megnyerését azonban előrelátó szervező munkával elő is lehet mozdítani. Mindenesetre javítja a helyzetet az ésszerűtlen üzemi keretek megváltoztatása, a kellően megalapozott összevonások, valamint olyan termelési profilok kidolgozása a termelőszövetkezetek számára, amelyek jobban járható utat nyitnak számukra, mint eddigi gazdálkodásuk.

SZEGEDI LUKÁCS IMRE

SZEGED BOLYGÓI

(VII. rész)

PUSZTASZER

Nagy múltú falu. Sokan vallottak a tájról, már Anonymus is megörökítette a honfoglalást, a Szeret. Itt tartották a legendás gyűlést, itt emelték a legendás hét halmot. Legújabbban azt bizonygatják, hogy nem ez volt az igazi. Ázsiában két nagy táborra, pártra szakadtak őseink, fehérekre és feketékre. A fehér magyarok, az anyajogú pártiak eljöttek, a feketék továbbra is maradtak a sztyeppéken.

RÉGI DOLGOK

A korabeli források Árpád népét fekete magyaroknak nevezik, lakhelyük után a Volgát fekete folyónak. Dr. László Gyula régész professzor szerint a honfoglalás nem egy, hanem két szakaszban történt, a magyarság anyagi csoportja, a „fehér magyarok” 200—250 évvel megelőzték Árpádot, a „fekete magyarokat”, itt a Kárpát-medencében.

Maradjunk Anonymusnál. Így írt:

„Azon a helyen Árpád vezér és nemesei elrendezték az országnak minden szokás törvényét, meg valamennyi jogát is, hogy miképpen szolgáljanak a vezérnek, meg fő embereinek, vagy miképpen tegyenek igazságot bárminő elkövetett vétkekért. Egyszersmind ott a vezér vele jött nemeseinek különböző helységeket adományozott összes lakosságukkal együtt. Azt a helyet, ahol mindezt elrendezték, a magyarok a maguk nyelvén Szerinek nevezték el, azért, mert ott ejtették meg a szerét az ország egész dolgának.”

Árpád vezér és vitézei a diadalmas alpári csata után 896-ban megpihenni a Körtvély-tó és a Gyömölcsény erdő mellé vonultak, ahol 34 napig pihentek, az ország ügyeit, bajait elintézték. Ezt nevezték az ősmagyarok Szernek. Törvényt tettek a közügyekben, az örökséget karddal való elfoglalás után az ősi szentvérrel is megpecsételték. A Körtvély-tó azonos lehetett a dóci tóval. A mesterségesen összehordott halmok ma is megkülönböztetik a homoki világtól. Így Árpád-, Vesszős-, Kártás-, Sáregyház-, Szárnyék-, Lukashalom- és Császárné-halma. Itt állhatott a vezér sátra, s a 30 ezer harcos nagy távolságokat járhatott be, a környező vidéket 10—12 kilométer távolságban ellephették.

Nem hagyták a vidéket nyugodtan a tatárok és a törökök. Kétszer lerombolták. Fölépült. Amikor a törökök másodsorra is pusztával tették egyenlővé, úgy is maradt. Móra Ferenc a Zöldhalomnál ásott. Avar leleteket dobott ki magából a föld. A családnevek a történelmi múltra utalnak, sok itt a Szeri.

A falun többször osztoztak. III. Károly 1733-ban Pusztaszert a mindszeri uradalom hívének, Erdődy György grófnak adományozta. Hét évtized múltán az Erdődy-örökösök — 1803-ban — a birtokaikat a rajta levő terhekkal együtt eladják órgróf Pallavicini családjának, akik Kecskeméttel egyezsége lépnek; Felső-Pusztaszert Kecskemétnak, Alsó-Pusztaszert a Pallaviciniéknak marad.

Kettészakított dicsőség.

1896-ban, az ezeréves ünnepség keretében Szeged és Kecskemét verseng, melyik város kötelessége az emlékmű felállítása. Az országgyűlés úgy dönt, hogy Sövényházán, állami pénzből áldozzanak Árpád emlékének. Rivalizál a két város. Vég eredményben két szobor épült meg országos pénzből. Mindkettő 1896-ban. A honatyák inkább Sövényházát támogatták, ahol a hajdani apácakolostor helyén hirdeti az utókornak a honfoglalást Árpád apánk. Kecskemét örülhetett, a mostani nemzetközi műút mellett, Pusztaszert határában, turulos emlékoszlop épült. Rajta a hét legendás vezér: Árpád, Huba, Előd, Ond, Kond, Tas és Tuhutum.

Elmúltak a régi idők, elfelejtődtek a legendák, a mondák, hébe-hóba bukkan fel egy-egy a környékbeli nép ajkán. Ilyen: a hét vezér vérének néhány cseppje a földre hullott akkoriban. Erre a helyre a honalapító száraz bodzagallyat tűzött le, amely aztán hét ágat hajtott. Hányszor, de hányszor elpusztult azóta a bokor, ám újra meg újra megújult, mindig hét ágat növesztett.

Így vallanak az öregek a „fényes ünnepekről”.

— Tartottak itt ünnepeket, volt lepényevés, ivás, versengés, fára mászás, lóverseny meg fogatosverseny. A fényes lovakkal csakúgy repültek a bő gatyába, bő ingbe öltöztetett kocsisok. De csak ünnepeken volt, meg a jubileumkor. Aztán a fene se törődött velünk.

EGYSZERŰ SZAVAK — SORSFORDULÓRÓL

— 1944. október 8-án, vasárnap délelőtt a csengelei bekötőtű mellett levő fekete-halmi iskola udvarában gyülekeztünk, akik leventébe jártunk. Pucoltak az urak. Beszélgettünk, és elhatároztuk, nem megyünk, nem menekülünk. Meggyorsultak az események. Kalmár Ferenc — a pusztaszeri szélmalomban daráló malmos volt — kicsi rádióját hallgattuk. Kitette az ablakba. Így tudtunk a világ dolgáról. Október 27-én virradatkor apám szólt, éjszaka megérkeztek az orosz csapatok. A községi elöljáróság egy része megpróbálta irányítani a község életét. Polgárőrséget szerveztek, amelyikben részt vettem. A cél: garázdaság ne legyen. A szegénység elégedetlenkedett. Noszogattak, hogy csináljak valamit. Hogyan? Senkitől sem kaptunk választ. Valahogy megszerveződünk. November első felében a szegénység nagy gyülekezetet hozott létre a községháza udvarán. Voltunk talán százan. Az elöljáróság ugyanis listát csináltatott, amin a felszabadulás előtti elöljáróság tagjainak neve szerepelt. Házról házra jártak szavaztatni, hogy válassza meg újból őket a nép. Nagy István, Szűcs Sándor, Horváth István és sokan még felmentünk a községháza folyosójára. Vittük a bunkósbotot. Senkinek semmi bántódása nem esett. Bementünk a sarokszobába, székre állítottak, mondták: soroljam az urak bűneit, mondjam, távozzanak. A bíró a szegényemberek sorfala között távozott, szitkozódások közepette. „Új választást” csináltunk.

— Kezembe került a Délmagyarország, a megalakult Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontról írt. Bátyámmal, Mihállyal bementünk Szegedre, a Jókai utca 4. szám alá. Révai Józseffel, Erdei Ferencsel, Erdei Sándorral, Krajkó Andrással találkoztunk. Tanácsokkal segítettek, megbíztak a demokratikus pártok és mozgalmak szervezésével. A megbízólevél aláírója — emlékezetem szerint — Révai József és dr. Erdei Ferenc. Később küldöttséggel jártunk Szegeden, ugyancsak a Jókai utcában. Két napot töltöttünk a városban. Ott aludtunk. Voltak közöttünk 50 éven felüli nagy családok emberek. Űgy viselkedtek, mint a gyerekek. A szobában, ahol megszálltunk, rekamiék voltak. Nem láttunk még ilyet. Párnákat kaptunk. Szép vörös bársonybevonatú díszpárnával dobálóztunk. Idős Kordás József gatyára vetkőzve felállt a rekamién, onnan dobálta a többieket. Amikor visszakerült hozzá a párna, a tenyerébe fogta, ráhajtotta a fejét, és ezeket mondta: „Hej, burzsházia, burzsházia! Ha te tudnád, hogy ki fekszik a te párnádon, vajon mit csinálnál, biztos megütne a guta!”

— Otthon beszélgettünk a többiekkel a földosztásról is. A munkástelep, a Brungó lakói közül sokan a Pallavicini-birtokon dolgoztak. Abból akartunk jussolni. Közigazgatásilag nem tartozott Pusztaszerhez. Kérvényt adtunk be, mellé rajzot is. Acél mérőszalaggal felmértük a határt, az akkori Tömörkényi-major Pusztaszer felé eső oldalánál, az erdő mellett észak—dél irányban húzódó területet. Ezt Huszár Mártonnal, nagy családos szegény emberrel, útkaparóval ketten végeztük. Munkára fogtuk a menekülésből, Nyugatról visszatért Bartha Bálint igazgató urat is.

— Bejártam Szegedre, leginkább gyalog. Nem dűskáltunk a javakban. Egyik alkalommal begyalogoltam, s több napig nem ettem. Gyalog indultam vissza. Kistelek környékén már havazott. Ahogy elhagytam a falut, néhány kilométerre, rosszul lettem. Ifjú Szeri Imre és Körmendy József pusztaszeri lakosok lovas kocsival jöttek, meglátták, hogy befordultam az árokba. Az orrom vérzett, nem tértem magamhoz, feltettek a kocsira. Pusztaszeren bevittek Magyar Pál kocsmájába, ahol feleszméltem. Szegeden többször találkoztam elvtársakkal, megismerkedtem Gombkötő Péterrel, Dénes Leóval, Komócsin Illéssel, idős Komócsin Mihállyal, Komócsin Zoltánnal, ifjú Komócsin Mihállyal, Andorka Sándorral, Komócsin Antallal, Keresztes Mihállyal, Szirmai Istvánnal.

— 1945. január elején ismét megkerestem a szegedi elvtársakat, elmondtam a falubeli dolgokat, megbeszéltük az újabb teendőket. Szóba került, alakítsuk meg a földmunkások szakszervezetét Pusztaszeren. Erre 1945. január 7-én került sor. Házról házra jártam, felkerestem a szegény embereket. A munkástelepen január 7-én idős

Kordás József házában megtartottuk az alakuló gyűlést. Nagy számban jöttünk össze. Én tartottam a beszédet. A megalakulás kimondása után kiállítottuk a szakszervezeti tagsági igazolványokat. Idős Kordás József azt mondta, amikor átvette igazolványát: „Te Lajos, ez kommunista könyv, nekem hat családóm van, engem ezért a kommunista könyvért még felakasztanak.” És hullottak a könnyei. Nagy nehezen megnyugtattam.

— Az első politikai nagygyűlést szerveztük Pusztaszeren. Erről is a Kálvin téri kommunista párt székházában tárgyaltunk először. Január 24-re szerveztük. Igen sokan összejöttek, a gazdakörben. Vasárnap délelőtt tíz óra volt. A nagygyűlést Krajkó András tartotta. A gyűlés előtt megállapodtunk, megalakítjuk a kommunista pártot és a nemzeti parasztpártot. A korábban megalakított földmunkások szakszervezetének szegényparaszti tagjait hívtuk össze, és Krajkó elvtárs beszélgetett velük. Titkárnak engem választottak. Jelentkezett idős Kordás József is, aki pár nappal korábban „kommunista könyvét” megsíratta.

— Szegeden januárban nagygyűlést tartottak a nemzeti színházban. Dálnoki Miklós Béla, az ideiglenes kormány miniszterelnöke beszélt, vele volt dr. Balogh István miniszterelnökségi államtitkár. A színpadon megjelent Szakasits Árpád és dr. Valentiny Ágoston. A gyűlés után küldöttség élén, tagjai: Zöldi Kovács Lajos, idős Harkai János, Távid Márton, idős Szeri Mihály, Magyar Pál felmentünk a színpadra, odaálltam a miniszterelnök elé. Követeltük a nagybirtokok felosztását. Dálnoki Miklós Béla nem tudott válaszolni, csak ismételte: hát, hát, fiam, hát, hát, fiam.

— Március 29-ére megszervezték a Sövényháza levő pusztaszeri Árpád-élműnél a második honfoglalásnak megfelelő nagygyűlést, amelyen ünnepélyesen megkezdték a földreform végrehajtását, a nagybirtokok felosztását. Az emlékműnél a következő felirat volt: „Meggfogadjuk, hogy felszántjuk és bevetjük a magyar ugart!” Rendkívül sokan jöttek a környező községekből. Az ünnepi emelvényt, asztalokat és székeket közvetlen a szobor térszós részére tették. Az elnöklő szerepet Karácsonyi Ferenc főispán vállalta. Vártuk a budapesti vendégeket. Késtek. Telefonáltak, hogy elromlott a gépkocsijuk. Délután 3 óra körül a főispán bejelentette, hogy nem várunk, megtartjuk az ünnepséget. Rövid beszédet mondott, kivonultunk a Pallavicini-birtokra. Alig haladtunk néhány száz métert a zenekar kíséretében, Karácsonyi Ferenc és a többi mozgalmi vezető jelenlétében, megérkeztek a pestiek: a miniszter és Révai József. A kocsi megállt a tömeg előtt. Az ideiglenes kormány földművelésügyi minisztere felment az autó tetejére, s rövid ünnepi beszédet tartott. Az ideiglenes kormány és a Magyar Kommunista Párt nevében sikeres munkát kívánt a földosztáshoz. Borús márciusi délután volt, a zenekar az Internacionálét játszotta, s új történelem született. Gyűlés után bementünk a sövényházi kastélyba, állatokat vágta, készült az ebéd, bor is volt.

— Pusztaszeren ugyancsak készülődünk, szerveztük a földosztást. A korábban kért határrendezés nem történt meg. Tömörkény község földigénylő bizottságával osztoztunk a földigénylők arányában a grófi birtok területén. 600 holddal rendelkezünk. A földosztás nem volt zavarmentes. A névsor állandóan változott, újak és újak jöttek, akik meggondolták magukat, megbátorodtak. Jöttek azzal is, húzzuk ki a nevüket, visszavonják korábbi jelentkezésüket. A munkába bevontuk Bartha Bálint igazgató-tanítót. Hajtogatta: nem tudja elképzelni, mi lesz itt. Mértük a földet. Kinek hol mérjük? Egyik ezért kifogásolta, a másik azért, a harmadiknak a szomszédja nem tetszett. Nehezen tettünk igazságot. Férfiak, asszonyok, a falu apraja, nagyja a határban. Páran iszogattak. Fölszedték a levert mezsgyekarókat. Javasoltam: sorszámokat rakjunk egy kalapba, abból kihúzzuk. Elfogadták. Szakállas Tamást, nagy idős bácsit kértük, tartsa a kalapját, Domonkos János 7 éves leányát bíztuk meg, hogy mindenki helyett húzzon cédulát. Bevált. Így osztottuk szét a földet Pallavicini birtokán. Ennek most épp huszonöt esztendeje.

LEGENDÁK NÉLKÜL

A fiatalok történelemlönyvekből ismerik szülőföldjük példázatát. Eljárnak Szegedre, Pestre, Kecskemétre, Félégyházára. Kevesen maradnak otthon, nem sok lehetőség kínálkozik, néhány mezőgazdasági szakma. Szórakozni se tudnak. Elvágyódnak. Nemrégén a motorkerékpár szenzációnak számított ebben a világban. Ma a tehetősebbek személykocsin járnak. Belterületen ritka ház, ahol nem szól esténként a rádió, a televízió.

Formálódik a szeri nép, a történelmi pusztá.

A faluban kilenc utca található, egy viseli Árpád nevét, a termelőszövetkezetek közül is.

A tanyavilágból a munkástelep, az egykori Brungó bontakozott ki. A laposban osztottak házhelyeket, a grófi uradalomban dolgozók építgették olcsó kis kalyibájukat. Nádfedeles, apró házacsák, tenyérnyi ablakokkal. Szegényszag szállt az ablakból. Ennyi volt a falu.

A mai falu 8500 holdon boldogul, 2248 lélekkel. A belterületen 230 ház, a külterületen 473 tanya van. Évente 13 ház épül. Aránylag sok a személygépkocsi: 70; televízióból 65-öt, nagymotorokból 100-at, rádióból pedig 460-at tartanak. A falubeliek 280 takarékbetét-könyvet váltottak.

A központ olyan, mint máshol, kivétel az emeletes általános iskola. Kevesen járnak el az iparba, a távoli városokba, vasútja nincs a falunak. A lakosság 90 százaléká földművelésből él, 3 termelőszövetkezetben és egy állami gazdaságban. Legjobban gazdálkodó szövetkezet a Petőfi, bár ott sem alakulhattak ki a valódi nagyüzem feltételei, adottságai. A három gazdaság együtt lenne valamirevaló nagyüzem.

A forgalomtól távol esik a falu. Pedig értékes. Nemcsak a múltja, hanem a jelene, a jövője miatt is. Itt található a több száz holdas rezervátum. Ritka növény-, állatfajok a Dongér természetvédelmi területén. A Duna—Tisza közti homokterületek, a Tisza völgye agyagtalajainak találkozásánál fekszik, ez a kettősség kimutatható mind a növényi, mind az állatvilágban. A tavon, a környéki szikeseken igen sok ritka madárfeleség költ; gulipán, gólyatöcs, széki lile, goda, piros lábú cankó, kanalas gém, szürke gém, sirályok, récék. Külön táj. Szeri táj.

Három nagyüzem működik, a Petőfi, a Kossuth és az Árpád Termelőszövetkezet. A korszerű nagyüzem elődjei. Homokországban mások a viszonyok, mások a méretek. Miniszövetkezetek gazdálkodnak a gyenge termőképességű homokon. Így van Pusztaszeren is. A Petőfi produkált legtöbbet. Különösen szőlőjére büszke a tagság.

Taxival mentünk. A vezető mondta:

— Ismerős ez a föld. Néhány esztendeje, az átszervezés után, idejártunk kapálni.

Így volt. Akkoriban a honvédségtől, a TEFU-tól jöttek. Segítettek. Kapálták a gyatra kukoricát. Nem sokat ígért a határ. A szövetkezetiek nem hittek benne. Hiába bizonygatta az elnök, Fülöp János:

— Lesz itt termés, emberek. Meglátják, hogy lesz.

Hagyták, kapáljanak a városiak, úgysis feltöri a tenyerüket a kapa nyele. Igen. Öt mázsa kukoricát adott a föld holdanként.

Most szőlő díszlik a nagy táblán. 1967-ben hektáronként 170 mázsat szüreteltek. Kövidinkát, sárfehért és szlankát. A vezetők sokat kikaptak. A járástól is, a tagoktól is. Nem volt hagyománya az intenzív kertészeti kultúráknak, sem a fűszerpaprikának, sem a szőlőnek, gyümölcsnek. Pár évtizede, hogy megbarátkoztak vele az itteniek. Megesett, hogy amikor a nagyüzemben szőlővesszőt telepítettek, az visszafelé nőtt, gyökerét mutatva az égnek. A „magas házakban” hajtogatták: mit akartok, régimódi telepítéssel mire mentek, nem nagyüzembe való. Kitarítottak. Ragasztokdák a 120×80-as telepítéshez. Nem volt könnyű dolguk. Összesen 85 holdon telepítettek. Kicsi gazdaság, minden tenyérnyi helyet kihasználnak.

Megoldották a gépi művelést. Az NDK-ból hozattak légipostán alkatrészeket. Addig mesterkedtek, amíg minden jóra jött. Átalakították az RS—09-es eszközzhordozó traktorokat. Egyszóval megnyerték a „szőlőháborút”.

Ősszel, 1967 őszén nagyon örültek. Sohasem termett a vidéken annyi szőlő. Megemelte a többletbevételt, egy dolgozó tagra 2400—2500 forinttal több jutott. Tükre lett a gazdaságnak. A hitetlenek valamikor így vélekedtek:

— Mi a fenének telepítjük, úgysem lesz ebből semmi. Felveri a gaz. A jószágokkal legeltethetjük.

A Petőfiben 1961-ben az egy tagra eső jövedelem 6000 forint volt, aztán fokozatosan emelkedett, elérte a 17 ezer forintot. Termőre fordult az őszibarackosuk, bevált a fűszerpaprika. Az asztal megterült. Ki-ki munkája szerint vehet róla. Ahogy megilleti. Igaz, gyakran jár szomorú idő a határra. Elveri a termést, megfonnyasztja a reményt, elveri a parasztember hitét. Aszályos nyarak, tavaszi fagyok, őszi esők. 1968 őszén is esett, esett rogyásig. Elkomorultak az emberek. Álltak a tanyák előtt, a házak eresze alatt, nézték a vigasztalanul hulló esőt. Álldogáltak kint jó ideig, nézték az eget, tisztul-e már, szakadozik-e. Aztán lemondóan kiköptek az esőbe, s beballagtak a meleg szobákba.

— Ázik 2 millió — mondták akkor a Petőfiben. Az eső tönkreverte a termést. Elmosta a szüretet, a mindig jókedvűt, nótázót, jó hangulattal érkezőt; a szomorúság, a gond maradt, meg a mérleghiány.

A másik két gazdaság gyakran fizetett tanulópénzt az „óvodás korért”. Tarthaták tenyerüket a tagok: államapánk lökjél bele néhány krajcárt. A közgazdasági adottságok megkövetelik, hogy a három gazdaság összefogjon. Nem úgy, mint eddig. Egyesíthetnék az erőket. A szerfás épületek felett eljárt az idő, a gépek gyorsan kopnak, kevés anyagi erő áll rendelkezésre, hogy korszerű beruházásokkal lássák el saját nagyüzemüket. Jóindulattal beszélhetünk egyszerű újratermelésről, máig sem tudták megvalósítani a belterjes gazdálkodást, egy falu, három nőta szól a tájon. Példák: szeptember elején szedték a cukorrépat a Petőfiben. A tagok egyre mondták: kiveszik zsebünkől a pénzt a vezetők, miért most szedetik a répat, később is szedhetnénk, többet fizetne a föld, a gyár. Jobban járnánk. Máshol sem szedik.

A másik szövetkezetben később szedték a cukorrépat. A tagok: kivették a pénzt a zsebünkől, későn szedték a répat, lám, a Petőfiben jól csinálták, korábban felszedték, jobban jártak, nem caplattak a sárban.

Mind a három közös gazdaságban üzemegység szinten alakult ki a termelés. Drágán állítják elő a termékeket, egyöntetűen nem alkalmazhatják a vegyvédelmet. A táj, a pusztaszeri homok és a gazdák szorgalma, igyekezete többet ígér, többre alkalmas. A korszerű természetési eljárásokkal, az összefogással gyorsabb ütemben fejlődhetne a közösség, az egész falu.

Egyesek attól félnek, az egész falu, nem találják meg számításukat, személyi jövedelmüket, ha összeházasodnak. Munka bőven akadna, az egységes gazdasági alap megteremtésével biztonságosabbá válna a termelés. Ez a holnap útja.

(Folytatjuk.)

KISS ATTILA RAJZA